

LIBERTATEA UMANĂ
CA DREPT FUNDAMENTAL,
ÎN CONTEXTUL PROBLEMATICII
TRAFICULUI DE PERSOANE –
O PERSPECTIVĂ CREȘTINĂ

Pr. Lect. univ. dr. Oliviu P. BOTOI

*Facultatea de Teologie Ortodoxă,
Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, România
oliviu.botoi@uab.ro*

Abstract: Human Freedom as a Fundamental Right in the Context of Human Trafficking Issue – A Christian Perspective.

Freedom is one of the fundamental human rights which they benefits from by the very act of God's creation. Despite social progress and social policies development in numerous countries around the world, but specially in highly developed democratic countries, the right to freedom is seriously infringed in the context of human trafficking for the purpose of sexual exploitation, labour exploitation, forced begging and criminality or illicit trade in human organs. Against these forms of human exploitation a unified perspective from christian social theology is needed, which to create concrete forms of intervention and information and awareness amongst the believers. In this paper, we aim to do a brief overview on human trafficking from a christian perspective, given the fact that this still current practice is in flagrant violation of human freedom and dignity as gifts of the supreme Creator offered to any man on this earth, regardless of nationality, ethnicity, religion, sex, age, and others.

Keywords: *christian ethics, human trafficking, modern slavery prostitution, forced labour, forced begging, organ trafficking.*

Introducere

Libertatea este unul dintre drepturile fundamentale ale omului de care trebuie să se bucure în viața sa particulară și socială. Înainte de a discuta despre orice demers de natură istorică și ideologic-revoluționară prin care

acest drept a fost asumat în mentalul colectiv al societăților, se impune categoric abordarea unei perspective teologice și filosofice privind datul ontologic uman al creației în virtutea căruia omului i-a fost oferită libertatea ca un dar divin. Nu este nevoie de o amplă incursiune teologică pentru a arăta valoarea darului și dreptului libertății în creștinism și în multe alte religii, înțeleasă într-o formă sau alta, ci este suficientă parcurgerea referatelor scripturistice referitoare la crearea omului și, apoi, la alegerile succesive pe care le face în întreaga istorie.

Creștinismul a afirmat dintru începuturile sale valoarea acestui drept fundamental al omului și a accentuat dimensiunea sa spirituală, morală și chiar filosofică¹. În general, religia creștină a produs o modificare universală a percepției și atitudinii multor popoare asupra vieții și asupra valorilor acesteia, provocând o adevărată revoluție socio-culturală². Tratarea conceptului de libertate în creștinism comportă mai multe nuanțe care depășesc cadrele juridice și sociologice, vorbindu-se frecvent despre valoarea libertății interioare în pofida libertăți de expresie sau de acțiune care poate fi, de fapt, rezultatul unei robii sau a unor dependențe de natură materială și spirituală care influențează libertatea omului de a alege, de a gândi și de a trăi.

Cu toate că societatea contemporană, mai ales cea din spațiul euro-atlantic, postulează des, pe suportul ideologic al democrației politice, faptul că libertatea este un drept dobândit istoric de societatea umană și, în general, majoritatea oamenilor se bucură de el astăzi, totuși sunt încă situații și problematice sociale la scară largă prin care se încalcă abuziv și lamentabil libertatea umană. Una dintre aceste probleme sociale extrem de grave este traficul de persoane sau traficul de ființe umane. Acest flagel social, ignorat de multe ori de opinia publică și de presa mainstream, atinge și este atins de multe ori cote alarmante chiar și în țările democratice ale Europei sau în Statele Unite ale Americii. Sub masca diferitelor forme de economie se pot ascunde de multe ori adevărate industrii construite pe traficul de ființe umane.

În acest succint material, ne propunem să realizăm o prezentare scurtă a problematicei traficului de persoane dintr-o perspectivă creștină,

---

1 Nicolas Berdiaev, *Pour un christianisme de création et de liberté*, textes rassemblés, traduits et présentés par Céline Marangé, Paris, Cerf, 2009.

2 Alvin J. Schmidt, *Cum a schimbat creștinismul lumea*, trad. și note de Cosmin Luran, Alba Iulia, Editura Reîntregirea, 2018, pp. 15-16 sqq.

având în vedere faptul că această practică încă actuală încalcă flagrant libertatea și demnitatea umană ca daruri ale Creatorului suprem oferite oricărui om de pe acest pământ, indiferent de naționalitate, etnie, religie, sex, vârstă etc.

Libertatea umană ca drept fundamental în etica creștină

Dreptul fundamental al libertății umane este unul dintre drepturile pe care creștinismul în general și etica creștină în mod special le-a promovat în conștiința societății și a creștinilor din toate timpurile și din toate locurile. Privind retrospectiv de-a lungul istoriei, lesne vom observa contribuția semnificativă a religiei creștine în susținerea dreptului libertății umane. Drepturile și libertățile fundamentale garantate de textele constituționale europene au un temei biblic evident. Papa Ioan Paul al II-lea adresa participanților Conferinței de la Roma, din iunie 2002, un mesaj în care enumera câteva valori creștine autentice³ care s-au perpetuat de-a lungul veacurilor, provenind din textele biblice nou-testamentare. Astfel de valori sunt considerate: sacralitatea vieții umane; demnitatea omului, rolul familiei bazate pe căsătorie; importanța educației; libertatea conștiinței și de exprimare; libertatea credinței și a exercitării religiei; ocrotirea legală a individului și a colectivității; colaborarea societății pentru bunăstarea comună; munca, o valoare individuală și socială; puterea politică, un serviciu public. Faptul că societățile evolute și democratice ale lumii datorează enorm filosofiei creștine și valorilor pe care această religie a iubirii le-a propovăduit de-a lungul vremii este deja un aspect cunoscut și asumat în lumea academică și științifică⁴.

Valorile și drepturile omului au un fundament antropologic bazat pe actul creației divine și pe relația Dumnezeuului creator cu făptura umană. Secularizarea drepturilor omului și a valorilor creștine atrage odată cu sine o sterilizare a puterii lor transformatoare și o sincopă între angajamentul

---

3 Valentin Zoltán Puskás, „Valorile creștine consacrate în Constituția României”, în *Buletinul Curții Constituționale*, 2/2011, p. 8.

4 A se vedea studiile din volumul și lucrările Teodor Baconsky, Ioan I. Ică jr., Bogdan Tătaru-Cazaban, Elena Ștefoi, Anca Manolescu, Radu Carp, *Pentru un creștinism al noii Europe*, București, Editura Humanitas, 2007, 355 p.; Gregory Vlastos, *Credința creștină și democrația*, trad. din limba engleză și postfață de Nicolae Drăgușin, Oradea, Editura Ratio et Revelatio, 2015; Teodor Baconschi, *Creștinism și democrație*, București, Editura Curtea Veche, 2010.

uman și existența sau perpetuarea unui anumit drept sau a unei valori în viața personală a omului sau în spațiul public. Din acest motiv, trebuie înțeleasă importanța capitală a persoanei umane, ca purtătoare de drepturi și menită să se dezvolte în spiritul valorilor creștine universale. „În creștinism, deci, persoana omului este valoroasă și prețuită prin ea însăși, fiindcă în ea – oricare ar fi aceasta – se oglindește chipul lui Dumnezeu și prin faptul că pentru ea Fiul lui Dumnezeu a venit în lume ca să Se jertfească”⁵.

În acest sens, paradigma libertății în creștinism trebuie înțeleasă în raport cu originea sau cu sursa acestui drept fundamental, adică în raport cu Dumnezeu creator. „Ca făptură după chipul și asemănarea lui Dumnezeu Celui absolut și necreat, omul este chemat să se facă părtaș de libertatea absolută, care este însăși libertatea lui Dumnezeu. Singura deosebire a libertății omenești față de cea dumnezeiască este aceea că nu există prin fire, ci prin participare la libertatea dumnezeiască. Condiția participării la această libertate este comuniunea cu Dumnezeu, care se realizează prin ținerea poruncilor”⁶. Așadar, libertatea umană stă în strânsă legătură cu divinitatea și este dependentă de angajamentul religios al omului. Viața omenească și socială, în ansamblul ei, este constituită dintr-o sumă de reglementări juridice și legale și de reguli nescrise care dirijează capacitatea de alegere a omului. Or, acest lucru nu lezează principiul libertății individului, așa cum nici poruncile biblice și sfaturile evanghelice nu reduc libertatea omului, ci îi oferă metodele deslușirii tainei libertății sale.

Dincolo de premisele juridice și legaliste ale libertății ca drept fundamental așa cum este percepută în mentalul colectiv, libertatea poate fi înțeleasă și într-o abordare spirituală și chiar mistică, în directă și strânsă legătură cu dătătorul libertății, adică cu Dumnezeu. Libertatea morală a vieții de zi cu zi este o libertate limitată sau chiar relativă având în vedere caracterul ei creat. Există însă o formă a libertății, prin ascultarea legilor divine, care duce la nemărginita, adevărata și absolută libertate umană⁷. În general, Părinții Bisericii Răsăritului și Apusului vorbesc deseori despre libertatea în duh a creștinilor în scrierilor lor, referindu-se la mai multe pasaje biblice din Sfintele Evanghelii sau din epistolele Apostolilor. Însuși Mântuitorul Iisus Hristos sublinia legătura dintre libertatea omului și

---

5 Nicolae Mladin, Orest Bucevschi, Constantin Pavel, Ioan Zăgorean, *Teologia morală ortodoxă*, Vol. I Morala generală, Alba Iulia, Editura Reîntregirea, 2003, p. 213.

6 Georgios Mantsaridis, *Morala creștină*, trad. de diacon drd. Cornel Constantin Coman, București, Editura Bizantină, 2006, p. 209.

7 Georgios Mantzaridis, *Morala creștină...*, p. 208.

cunoașterea adevărului: „Și veți cunoaște adevărul, iar adevărul vă va face liberi” (Ioan 8, 32). Din punct de vedere teologic, paradigma adevărului este identificată cu persoana lui Iisus Hristos Care este El Însuși Adevărul. Despre „libertatea în Hristos” au scris mulți teologi din trecut și din prezent și putem spune că există o abordare teologică specifică în acest sens. Din zorii creștinismului, îndemnurile pauline au relevat importanța libertății în Hristos a creștinului: „Stați deci tari în libertatea cu care Hristos ne-a făcut liberi și nu vă prindeți iarăși în jugul robiei” (Galateni 5:1); „Căci robul, care a fost chemat în Domnul, este un liberat al Domnului. Tot așa cel chemat liber este rob al lui Hristos” (1 Corinteni 7:22).

Libertatea omului se afirmă în creștinism ca un drept și o îndatorire a păstrării sale în structura antropologică legată indisolubil prin creație de Dumnezeu. În acest sens, libertatea nu se epuizează doar în aspectul său social, ci își afirmă valențele sale privitoare la dezvoltarea personală și evoluția spirituală a persoanei umane. „Creștinismul afirmă superioritatea libertății în primul și cel mai important dintre sensuri: ontologic, ca mișcare liber înțeleasă a persoanei către Dumnezeu și unire cu El, ca îndreptare către bine, către ceea ce o poate ajuta să se dezvolte în relația cu transcendentul, și abia în al doilea rând: libertatea în sensul de capacitate de alegere”⁸. Prin aceasta, omul își urmează vocația sa în această lume spre desăvârșirea sa spirituală și dezvoltarea sa socio-comunitară. Afirmarea libertății umane presupune și vădirea unei providențe divine pentru că Dumnezeu este dătătorul libertății iar conservarea acestui drept uman reprezintă un aspect important al antropologiei și soteriologiei. Dacă lui Dumnezeu îi place ca omul să fie liber, atunci susținerea libertății omului constituie împlinirea voinței divine⁹.

Apropiindu-ne de paradigma libertății în contextul traficului de persoane din societatea actuală dar și din întreaga istorie a lumii, din punct de vedere teologic, trebuie să avem în vedere raportul dintre libertate și responsabilitatea personală, eclesială și socială. „Libertatea omului se constituie în temei al responsabilității acestuia deoarece, obiectiv și ideal vorbind, ca subiect al acțiunii, el o săvârșește pe aceasta, în mod liber, nedeterminat, neconstrâns, ca stăpân al actului pe care se decide și, doar așa este capabil de cuprindere a urmărilor și efectelor faptei. În cazul în care lipsește liber-

8 Ștefan Iloaie, *Responsabilitatea morală personală și comunitară. O perspectivă teologică*, Cluj-Napoca, Editura Renașterea, 2009, p. 79.

9 Nikolai Berdiaev, *Spirit și libertate*, București, Editura Paideia, 2018, p. 163.

tatea și apare constrângerea pentru săvârșirea faptei, persoane nu mai poate fi făcută responsabilă de săvârșirea ei”¹⁰.

Învățătura creștină explică însă noțiunea libertății ceva mai adânc. Cu toate că și ea face deosebire între libertatea externă și cea internă, ea pune însă punctul de greutate pe libertatea internă, deși nici libertatea externă nu-i este indiferentă. Pentru creștinism, libertatea însemnează, în primul rând, libertatea interioară față de păcat și față de pornirile inferioare ale ființei omenești, de asemenea, față de tot ceea ce este contingent și vremelnic. Lipsa de libertate – robia – în care ajunsese omenirea la venirea Mântuitorului, se datora faptului că întreaga structură a societății din acea vreme era determinată, desigur în mod indirect, de urmările păcatului strămoșesc: înclinarea din fire spre rău, pofta după ceea ce este al altuia, lăcomia, mândria, voirea de rău, asuprirea aproapelui etc. Pentru a curma răul din rădăcină, Mântuitorul n-a căutat să restabilească drepturile omului și deci și libertatea numai în mod formal, ci a voit să smulgă însăși rădăcina răului din om, deci să-l slobozească pe acesta de sub robia păcatului¹¹. De aceea, jertfa Sa are ca prim efect slobozirea omului din robia păcatului în care zăcuse de la Adam încoace și, prin aceasta, acordarea posibilității de a deveni în mod real liber. Mântuitorul Iisus Hristos acordă, prin urmare, oamenilor, în primul rând, libertatea spirituală, libertatea internă față de păcat, condiția tuturor celorlalte libertăți. „Convingerea că omul este dotat cu libertatea de a face binele și de a evita răul, și că de aceea este responsabil de acțiunile sale stă la baza scrierilor Vechiului și ale Noului Testament. Fără această presupunere, doctrina biblică a recompensei divine a binelui și răului, a răsplății și a pedepsei, ar fi de neînțeles”¹².

Creștinismul a pledat totdeauna pentru desființarea sclaviei, deoarece libertatea sub ambele ei forme (internă și externă) este o expresie a idealului de viață creștină. De asemenea, învățătura creștină este potrivnică oricărei forme de înrobire materială și spirituală a omului. Cel ce este pătruns de duhul dragostei creștine nu poate tine pe aproapele său în robie, deoarece își dă seama de nedreptatea pe care i-o cauzează acestuia și, recu-

---

10 Ștefan Iloaie, *Responsabilitatea morală personală și comunitară. O perspectivă teologică*, p. 79.

11 Nicolae Mladin, Orest Bucevski, Constantin Pavel, Ioan Zăgorean, *Teologia morală ortodoxă...*, p. 215 sqq.

12 Karl Heinz Peschke, *Etica creștină. Volumul I: Întemeierea teologiei morale*, trad. din italiană de prof. Ioan Mitrofan, Târgu-Lăpuș, Galaxia Gutenberg, 2008, p. 277.

noscându-i dreptul de libertate, va lucra pentru dobândirea ei. Personalitatea creștină, posesoarea libertății spirituale, promovează libertatea aproapelui, fiindcă ea nu mai este stăpânită de duhul vechi al păcatului căutând numai ale sale, ci este stăpânită de duhul iubirii creștine care „nu se trufește, nu se poartă cu necuviință, nu caută ale sale, nu gândește răul, nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevăr” (1 Corinteni 13:4-6). Deci, sclavia și înrobirea sub orice formă nu este compatibilă cu spiritul dragostei creștine.

Cu toate că există o conștiință încheată la nivel colectiv privind libertatea umană și, de asemenea, există cadre legislative naționale și transnaționale care garantează acest drept, totuși traficul de persoane, sclavagia modernă este o realitate dureroasă a zilelor noastre. Chiar în *Declarația Universală a Drepturilor Omului* din 1948, este limpede afirmată importanța dreptului la libertate, după cum se prevede în articolul 3: „Orice ființă umană are dreptul la viață, libertate și la securitatea sa”, iar articolul 4 proclamă: „Nimeni nu va fi ținut în sclavie, nici în robie, sclavia și traficul cu sclavi sunt interzise sub toate formele lor”¹³.

Problematica traficului de persoane – succintă prezentare spirituală și teologică

Una dintre cele mai grave probleme ale societății contemporane este traficul de persoane deoarece încalcă atât dreptul fundamental al libertății și numeroase alte drepturi și aduce un prejudiciu demnității umane. Acest flagel social, despre care se vorbește puțin și care este ascuns de foarte multe ori din varii motive, produce răni grave în societatea contemporană, distrugând vieți tinere și chiar familii întregi. Dincolo de intervenția autorităților competente pentru diminuarea acestui fenomen de amploare, este nevoie de o perspectivă creștină asumată asupra acestei probleme care erodează sănătatea morală a societății, în primul rând prin suferințele fizice, emoționale, psihice de netolerat ale victimelor, cât și prin efectele nefaste aduse în viața consumatorilor care nu conștientizează răul pe care îl alimentează. Practica traficării persoanelor este amintită și în Sfânta Scriptură¹⁴, mențiunea cea mai explicită fiind cazul vânzării lui Iosif de către frații săi. Și în

---

13 Pentru o prezentare diversificată și pe larg, vezi Mihaela Vidaicu, Igor Dolea, *Combaterea traficului de ființe umane. Drept material și drept procesual*, Chișinău, Nova Imprim, 2009, pp. 17-25.

14 *** *Prevenirea și combaterea traficului de ființe umane. Îndrumar pastoral*, București, IOM, 2003, pp. 32-35.

scrierile Sfinților Părinți ai Bisericii apar numeroase mențiuni despre problema sclavilor și despre prostituatele vremii¹⁵ pentru care aceștia se rugau și încercau să le întoarcă inimile spre pocăință.

Din punct de vedere tehnic și juridic, traficul de ființe umane este definit ca fiind „recrutarea, transportul, transferul, adăpostirea sau primirea de persoane, inclusiv schimbul sau transferul de control asupra persoanelor în cauză, efectuate sub amenințare sau prin uz de forță sau prin alte forme de constrângere, prin răpire, prin fraudă, prin înșelăciune, prin abuz de putere sau profitând de starea de vulnerabilitate sau prin oferirea sau primirea de bani sau de alte foloase pentru a obține consimțământul unei persoane care deține controlul asupra alteia, în vederea exploatării”¹⁶. Printre multiplele forme de exploatare umană prin constrângere, îngrădirea și privarea libertății se numără: exploatarea sexuală¹⁷, exploatarea prin muncă¹⁸, exploatarea prin cerșetorie¹⁹ și traficul pentru organe²⁰. Pe lângă aceste tipuri de exploatare prin îngrădirea sau privarea libertății în scopul obținerii unor foloase materiale, mai pot fi identificate și alte categorii de trafic de persoane, cum ar fi maternitatea surogat²¹ sau căsătoriile forțate²².

---

15 Savatie Baștovoii, *În căutarea aproapelui pierdut*, Timișoara, Editura Marineasa, 2002, pp. 107-132.

16 Directiva 2011/36/EU; Tamara Barnet, „Human Trafficking”, în *** *Legislating against Modern Slavery, Human Trafficking and Forced Labour*, e-handbook, CPA UK Modern Slavery Project, Westminster Hall, Londra, p. 12.

17 Marie Segrave, Sanja Milivojevic, Sharon Pickering, *Sex Trafficking and Modern Slavery. The Absence of Evidence. The second volume of Sex Trafficking: International Context and response*, Oxon, Routledge Taylor & Francis Group, 2018, pp. 1-24.

18 Patrick Belser, *Forced Labour and Human Trafficking: Estimating the Profits*, International Labour Office, 2005.

19 Alexis A. Aronowitz, *Human Trafficking, Human Misery. The Global Trade in Human Beings*, British Library, 2009, pp. 1-2.

20 Leonard Territo, Rande Matteson, *The International Trafficking of Human Organs. A Multidisciplinary Perspective*, London-New York, CRC Press Francis & Taylor Group, 2011; Sean Columb, *Trading Life. Organ Trafficking, Illicit Networks, and Exploitation*, Stanford University Press, 2020.

21 Viveca Söderström-Anttila, Ulla-Britt Wennerholm, Anne Loft, Anja Pinborg, „Surrogacy: outcomes for surrogate mothers, children and the resulting families-a systematic review”, în *Human Reproduction Update*, 2/2016, p. 260-276; Elly Teman, „The Social Construction of Surrogacy Research: An Anthropological Critique of the Psychosocial Scholarship on Surrogate Motherhood”, în *Social Science & Medicine*, 7/2008, pp. 1104-1112.

22 Joshua Hitchens, Niamh Daly, *Forced Marriage. Law and Practice*, Bloomsbury Academic, 2021.

Exploatarea sexuală reprezintă cel mai mare procent din numărul persoanelor traficate, dezvoltând o întreagă industrie ilegală controlată de așa-ziii proxeneți. Această formă de exploatare este foarte răspândită și diversificată²³, motiv pentru care s-au dezvoltat noi concepte cum ar fi „sextorsiunea” (*sexortion*)²⁴. Problema prostituției și a egalității de gen este complicată de faptul că există două modele opuse referitoare la modul de tratare a acesteia. Primul model consideră prostituția ca o încălcare a drepturilor femeilor și un mijloc de a perpetua egalitatea de gen. Concepția legislativă corespunzătoare este una aboliționistă, încadrând penal activitățile legate de prostituție, uneori inclusiv cumpărarea de servicii sexuale, deși prostituția ca atare nu este considerată ilegală. Al doilea model susține că prostituția ca atare consolidează egalitatea de gen prin faptul că promovează dreptul femeilor de a deține controlul asupra a ceea ce vor să facă cu propriul corp. Adepții acestui model consideră că prostituția este doar o altă formă de muncă și că cel mai bun mod de a proteja femeile angajate în prostituție este îmbunătățirea „condițiilor lor de muncă” și profesionalizarea prostituției ca „muncă sexuală”. În consecință, în cadrul acestui model reglementar, prostituția și activitățile legate de aceasta sunt legale și reglementate, iar femeile sunt libere să angajeze manageri, cunoscuți și sub numele de proxeneți²⁵. Cu toate acestea, ar putea fi luat în considerare și ideea că a face din prostituție și proxenetism activități normale sau legalizându-le într-un fel sau altul echivalează cu legalizarea sclaviei sexuale și a inegalității de gen pentru femei²⁶. Desigur, în Uniunea Europeană există ambele modele. Proxenetismul este legal în câteva state membre, printre care Țările de Jos, Germania, Austria și Danemarca, în timp ce persoanele prostituate sau unele dintre activitățile lor (cum ar fi acostarea) sunt incriminate sau parțial incriminate în Regatul Unit, Franța și Republica Irlanda, printre altele. În fapt, aceste practici sunt o parte a activităților ilegale operate de rețelele de crimă organizată din întreaga lume²⁷

23 Margaret Ruiz, „An Interdisciplinary Study of Modern-Day Slavery: Human Trafficking”, în *Syracuse University Honors Program Capstone Projects*. 198, 5/2012, pp. 17-34.

24 *** *Combating Sextortion. A Comparative Study of Laws to Persecute Corruption Involving Sexual Exploitation*, Thomson Reuters Foundation, document digital.

25 Petru Blanda, *Traficul de ființe umane*, Târgoviște, Editura Pildner, 2003, p. 43 sqq.

26 Mary Honeyball, *Raport referitor la exploatarea sexuală și prostituție – impactul acestora asupra egalității de gen*, Comisia pentru drepturile femeii și egalitatea de gen a Parlamentului European, 2013,

27 Margarete Flešner, *Traficul de ființe umane – formă modernă de sclavie într-o lume vulnerabilă*, București, Editura Bren, 2010, p. 44 sqq.

Exploatarea prin muncă forțată este o altă formă de trafic de persoane prin care este încălcată și îngrădită libertatea umană. Această formă de exploatare umană nu se referă doar la forme de sclavagism modern, așa cum se mai petrece în țările africane sau asiatice, ci reprezintă orice metodă de constrângere a persoanelor să muncească fără a se bucura de toate drepturile legale care le revin. Prin muncă forțată se desemnează deseori noțiunea de „sclavie modernă”, conceptul de proprietate diferențiind munca forțată și sclavia în sensul tradițional. Întrucât sclavia tradițională presupune posedarea unui sclav de către o altă persoană, munca forțată indică numai exercitarea constrângerii și limitarea libertății persoanei. Astfel, sclavia este o formă a muncii forțate, dar nu unica. Există multe categorii de muncă forțată – de la sclavie și până la servitute. Prin aceleași mijloace de forțare în scopul obținerii de foloase material se numără și cerșetoria la care sunt obligate să recurgă în special minori din medii familiale defavorizate, în țări din zona euroatlantică dar și din întreaga lume. De asemenea, traficul persoanelor pentru obținerea și prelevarea unor organe este o altă mare problemă a societății contemporane prin care se încalcă libertatea și demnitatea persoanei umane²⁸.

Despre celelalte forme amintite mai sus se poate scrie despre fiecare în parte având în vedere complexitatea problematicii. Maternitatea-surogat este în mod evident o modalitate de exploatare și de transformare a ființelor umane în obiectele unui comerț pervers. Copilul devine un produs care este comandat, cumpărat și vândut, chiar returnat dacă clientul nu este pe deplin satisfăcut. Iar femeia care își angajează corpul devine doar un container, un incubator, un „cuptor”. Se poate ajunge foarte ușor la exploatare, constrângere și trafic de persoane, cu rețele criminale care beneficiază îndeosebi de pe urma femeilor sărace sau a celor din țări în curs de dezvoltare. Aceste femei sunt private de propria libertate și demnitate și, împreună cu copiii născuți din surogație, devin victime inocente ale unor situații nedrepte în care sunt violate drepturilor umane fundamentale.

Din punct de vedere teologic și spiritual, traficul de ființe umane nu poate fi tolerat în niciun fel de către Bisericile creștine care au datoria de a lupta împotriva acestui flagel social și de a combate aceste practici care încalcă libertatea și demnitatea umană. Omul este cununa creației divine. Dumnezeu l-a creat pe om „după chipul și asemănarea Sa” (Facerea 1:26), în sensul că a sădit în om *rațiunea*, dăruindu-i *voință liberă* și făcându-l capabil

---

28 Maria Cristina Voinic, *Prevenirea și combaterea traficului ilicit de organe, țesuturi și celule de origine umană*, Sitech, 2009.

de *sentimente*, dar cu menirea de a ajunge la asemănarea cu El²⁹. Omul este liber a acționa și a decide așa cum crede el de cuviință. Legea naturală așezată în el îi cere, totuși omului să nu impieteze asupra libertății și demnității semenului său, făcându-l, în același timp, responsabil pentru faptele sale în fața divinității. Dumnezeu singur este Stăpânul Atotputernic al întregului univers și al omului. Acest „rob” al Lui nu este un obiect în ochii Domnului, ci este un fiu. Niciun om nu are dreptul să îngreșească libertatea altui om sau să-i lezeze demnitatea, întrucât ele au o valoare unică, așezată de Dumnezeu în fiecare persoană. De asemenea, nimeni nu are dreptul să atenteze la integritatea fizică a vreunei persoane, pentru că trupul omului este „templu al Duhului Sfânt” (1 Corinteni 6:19). Dumnezeu nu a dat nimănui drept de viață și de moarte asupra omului.

Din punct de vedere spiritual, toate formele de exploatare umană prin traficul de persoane contravin moralei creștine și încalcă principiile evanghelice. „Nu vă amăgiți: Nici desfrânații, nici închinătorii la idoli, nici adulterii, nici malahienii, nici sodomii, nici furii, nici lacomii, nici bețivii, nici batjocoritorii, nici răpitorii nu vor moșteni împărăția lui Dumnezeu” (1 Corinteni 6:9-10) Atitudinea creștină condamnă aceste păcate și devieri spirituale, dar exprimă constant o compasiune față de toți semenii noștri care comit aceste păcate. O sintagmă cunoscută în viața bisericească și spirituală ne îndeamnă să iubim pe păcătos și să urâm păcatele lui (părintele Constantin Galeriu). Creștinii sunt datori să fie solidari cu toți frații lor și să întărească legăturile sociale și comunitare în scopul prevenirii și combaterii acestor probleme și păcate sociale, manifestând o grijă față de cei care greșesc: „Fraților, chiar de va cădea un om în vreo greșală, voi cei duhovnicești îndreptați-l, pe unul ca acesta cu duhul blândeții, luând seama la tine însuși, ca să nu cazi și tu în ispită” (Galateni 6:1).

Pe fundamentul principiilor creștine, diminuarea și combaterea traficului de persoane ar trebui să implice o foarte bună cooperare internațională în care să fie implicate instituții ale puterilor politice din diferite state, instituțiile fundamentale, asociații și organizații nonguvernamentale și membri ai societății civile³⁰. Opinia publică trebuie sensibilizată asupra

---

29 O largă prezentare a antropologiei chemate spre starea de sfințenie și împlinire spirituală, vezi Panayotis Nellis, *Omul-animal îndumnezeit. Perspective pentru o antropologie ortodoxă*, ediția a IV-a, studiu introductiv și traducere de diac. Ioan I. Ică jr., Sibiu, Editura Deisis, 2009, p. 31 *passim*.

30 May Ikeora, *Bilateral Cooperation and Human Trafficking. Eradicating Modern Slavery between the United Kingdom and Nigeria*, Palgrave MacMillan, 2018.

acestei problematici sociale și conștientizată asupra efectelor devastatoare pe care traficul de persoane le provoacă în întreaga lume. În acest sens, pot fi folosite mărturisiri ale celor care au reușit să se elibereze din diferitele forme ale acestei racile sociale³¹, de mulțimea materialelor media³² sau diferite alte forme. Această cooperare a generat și o serie de măsuri legislative împotriva traficului de persoane, care astăzi sunt folosite de către cei care activează în acest domeniu social, luptând împotriva traficului³³.

Etica socială de factură creștină trebuie să acorde o atenție sporită acestei probleme a traficului de persoane în scopul conservării și afirmării libertății și demnității umane și al menținerii unei ordini și sănătăți morale în societățile postmoderne. Perspectivele creștine asupra provocărilor lumii contemporane nu lipsesc deloc din peisajul filosofic și social al vieții, însă trebuie să se țină seama de spiritul veacului în care trăim și de contextul soci-cultural în care sunt abordate problemele³⁴. Etica creștină în spațiul apusean a acordat o atenție specifică acestui subiect legat de traficul de persoane și a încercat să ofere creștinilor o perspectivă prin care să se poziționeze critic asupra acestei dure realități. Noul document al Patriarhiei Ecumenice încearcă să ofere o perspectivă mai amplă asupra modului în care traficul de persoane își găsește un teren propice de dezvoltare pe un fond socio-ideologic. O altă consecință a legilor concepute, în principiu, pentru apărarea averii celor bogați este, desigur, reducerea frecvență a muncii la statutul de marfă și a condiției muncitorilor la ceea ce nu ar fi incorect de descris ca „sclavie salariată”. Acest lucru este adevărat, în special, în cadrul națiunilor industrializate, ale căror legi fac destul de simplă creșterea profiturilor pentru marii angajatori, pe seama angajaților: prin neoferirea salariului necesar pentru un trai decent, prin manipularea orelor de lucru în

---

31 Abby Sher, *Breaking Free. True Stories of Girls who escaped Modern Slavery*, Barron's, 2014, 169 p.

32 În mediul online există multe materiale media care pot fi utilizate în scopul informării, conștientizării și sensibilizării maselor cu privire la această problemă a traficului de persoane. În general, instituțiile și organizațiile de profil prezintă pe site-urile lor diferite materiale media extrem de folositoare.

33 *** *Legislating against Modern Slavery, Human Trafficking and Forced Labour*, e-handbook, CPA UK Modern Slavery Project, Westminster Hall, Londra, 141 p.

34 *** *Pentru viața lumii. Către un etos social al Bisericii Ortodoxe. Învățătura socială a Bisericii Ortodoxe în viziunea Patriarhiei Ecumenice*, trad. Viorel Coman și Petre Maican, Oradea, Editura Ratio et Revelatio, 2020 (a se vedea capitolele specifice pentru fiecare subiect abordat în parte).

așa fel încât să nu li se ofere muncitorilor privilegiile asociate cu un serviciu cu normă întreagă și, mai presus de toate, prin transformarea muncii ieftine într-un fel de resursă naturală exploatabilă, în mod special pe piețele unde drepturile de bază ale muncitorilor nu există.

Destul de des, practicile de afaceri de acest fel sunt permise la adăpostul acordurilor de liber schimb, chiar dacă legătura unor asemenea practici cu modelul economic al liberului schimb internațional este în cel mai bun caz slabă. Adesea, corporațiile multinaționale sunt capabile să-și reducă costurile și să-și crească profiturile prin deplasarea operațiunilor în părți ale lumii unde costul muncii este ieftin, pentru că muncitorii sunt disperați și guvernele locale sunt mult mai dornice de a atrage investiții străine decât de a legifera norme de muncă umane sau de a asigura cea mai minimă protecție muncitorilor. Această strategie are ca dublu efect scăderea salariilor în lumea dezvoltată și consolidarea sărăciei în țările în curs de dezvoltare. În plus, la marginea tuturor piețelor de muncă, există anumite categorii de persoane care sunt excluse de la protecția legii și, astfel, supuse exploatării, căreia nu i se pot împotrivi eficient apelând la lege. Spre exemplu, muncitorii fără forme legale trebuie să accepte, pentru muncii împovărătoare, salarii sub cel minimum prevăzut de lege, iar femeii care au migrat din regiuni în curs de dezvoltare sunt transformate, la propriu, în sclave sexuale, fiind forțate să se prostitueze, cu toate abuzurile, pericolele și degradarea pe care o asemenea viață o implică. În plus, contrar anumitor afirmații „populiste,” aceste rele sunt adesea încurajate de legi inflexibile ale imigrației și granițe impenetrabile³⁵. Libera circulație a muncitorilor și, cu ea, capacitatea lor de a se organiza la o scară globală și de a cere condiții minime de angajare identice pe toate piețele ar face o asemenea exploatare aproape imposibilă. De aici rezultă și conspirația imorală dintre interesele multor corporații transnaționale și multor state de a face imposibilă circulația liberă a muncitorilor, adesea prin cele mai draconice mijloace (*Pentru viața lumii...*, 2020). Acest lucru, astăzi, devine tot mai facil de realizat având în vedere contextul globalizării³⁶ prin care circulația maselor dintr-un colț într-altul al lumii a devenit aproape la îndemâna tuturor cetățenilor lumii, iar fenomenul mi-

---

35 *** *Pentru viața lumii. Către un etos social al Bisericii Ortodoxe. Învățătura socială a Bisericii Ortodoxe în viziunea Patriarhiei Ecumenice...*, 2020.

36 Elna Penttinen, *Globalization, Prostitution and Sex-Trafficking. Corporeal Politics*, London-New York, Routledge, 2008, p. 26.

graționist și de dislocare a populației pentru forța de muncă este încurajat de multe sisteme politice de pe întreg mapamondul.

Traficul de persoane este un păcat grav care atentează la integritatea chipului lui Dumnezeu în om. Traficantul privează victima de darul divin al libertății deciziei, îi lezează demnitatea de persoană, îi strivește puterea de a raționa și îi siluiește voința, batjocorindu-i sentimentele. El Îl uzurpă pe Însuși Dumnezeu Creatorul din sufletele oamenilor pe care îi vinde ca pe niște obiecte. Traficul de persoane depersonalizează omul, aducând atingere integrității fizice, dar mai ales spirituale a acestuia, întrucât îi obstrucționează posibilitatea de a tinde spre asemănarea cu Dumnezeu și de a face lucrător în el chipul Lui. Traficul de persoane îl transformă pe om în sclav, într-o marfă al cărei preț nu mai este valoarea lui ca persoană, ci profitul pe care îl poate scoate traficantul pe urma „folosirii” ei.

În vederea prevenirii, diminuării și combaterii acestui fenomen social al traficului de persoane este nevoie de o implicare activă și din partea Bisericilor prin informarea și conștientizarea credincioșilor asupra efectelor devastatoare pe care acest flagel social le produce în întreaga lume. Dincolo de simpla apreciere de natură morală a acestei problematice, trebuie adusă în discuție chestiunea libertății și demnității umane care sunt încălcate în cel mai flagrant mod. Mecanismul psihologic și sociologic al traficului de persoane³⁷ are nevoie de o apreciere critică din punctul de vedere al teologiei creștine care să exprime o poziție clară față de sclavia modernă³⁸.

Concluzii

Libertatea este unul dintre drepturile fundamentale ale omului de care acesta beneficiază prin însuși actul creației lui Dumnezeu³⁹. În ciuda progresului social și a dezvoltării politicilor sociale în numeroase țări din întreaga lume, dar în mod special din țările democratice cu un grad ridicat

---

37 Jodie G. Beeson, „Psychology of Human Trafficking”, în Michael J. Palmiotto (ed.), *Combating Human Trafficking. A Multidisciplinary Approach*, London – New York, CRC Press – Taylor & Francis Group, pp. 47-60; Christopher J. Moloney, „Sociology of Human Trafficking”, în Michael J. Palmiotto (ed.), *Combating Human Trafficking. A Multidisciplinary Approach*, London – New York, CRC Press – Taylor & Francis Group, pp. 27-45.

38 Julia O’Connell Davidson, *Modern Slavery. The Margins of Freedom*, Palgrave Macmillan, 2015.

39 Ioan-Gheorghe Rotaru, *Om-Demnitare-Libertate*, Cluj-Napoca, Editura Risoprint, 2019, pp. 201-215.

de dezvoltare, dreptul libertății este încălcat grav în contextul traficului de persoane în scopul exploatării sexuale, exploatării prin muncă, exploatării prin cerșetorie sau pentru piața ilicită de organe. Împotriva acestor forme de exploatare umană este nevoie de o perspectivă unitară din partea teologiei sociale creștine care să articuleze forme concrete de intervenție și de informare și conștientizare a credincioșilor.

Din punctul nostru de vedere, teologia creștină are un rol esențial în acest demers prin multiplele forme de intervenție pe care le poate aplica în mod concret. Damnarea acestei practici ca un păcat grav ar putea reduce numărul consumatorilor de prostituție și de pornografie care, de cele mai multe ori, nu conștientizează industria criminală din spatele acestor practici vicioase. De asemenea, condamnarea opririi plății lucrătorilor ca fiind unul din păcatele strigătoare la cer în contextul exploatării prin muncă forțată este o altă formă de acțiune a Bisericii. Menționarea traficului de organe în contextul dezvoltării bioeticii creștine și a legitimității actului de transplantare a organelor din punct de vedere teologic s-ar putea bucura de o atenție mai sporită din partea cercetătorilor. Totodată, actualizarea conținutului teologiei morale cu privire la modurile contemporane de limitare, îngrădire sau privare de libertate prin forme fizice, psihologice, emoționale etc. nu poate face abstracție de problematica traficului de persoane care ar trebui să aibă rezervat un spațiu special de tratare. Pe lângă aceste aspecte amintite, principiile eticii creștine se pot articula practic prin implicarea comunităților religioase în activitatea centrelor de informare, prevenire și consiliere a victimelor traficului de persoane.

Bibliografie selectivă:

- * *** *Combating Sextortion. A Comparative Study of Laws to Persecute Corruption Involving Sexual Exploitation*, Thomson Reuters Foundation, document digital.
- * *** *Legislating against Modern Slavery, Human Trafficking and Forced Labour*, e-handbook, CPA UK Modern Slavery Project, Westminster Hall, Londra.
- * *** *Pentru viața lumii. Către un etos social al Bisericii Ortodoxe. Învățătura socială a Bisericii Ortodoxe în viziunea Patriarhiei Ecumenice*, trad. Viorel Coman și Petre Maican, Oradea, Editura Ratio et Revelatio, 2020.
- * *** *Prevenirea și combaterea traficului de ființe umane. Îndrumar pastoral*, București, IOM, 2003.

- ✦ Aronowitz, Alexis A., *Human Trafficking, Human Misery. The Global Trade in Human Beings*, British Library, 2009.
- ✦ Baconschi, Teodor, *Creștinism și democrație*, București, Editura Curtea Veche, 2010.
- ✦ Baconsky, Teodor, Ioan I. Ică jr., Bogdan Tătaru-Cazaban, Elena Ștefoi, Anca Manolescu, Radu Carp, *Pentru un creștinism al noii Europe*, București, Editura Humanitas, 2007.
- ✦ Barnet, Tamara, „Human Trafficking”, în *** *Legislating against Modern Slavery, Human Trafficking and Forced Labour*, e-handbook, CPA UK Modern Slavery Project, Westminster Hall, Londra, 2012.
- ✦ Baștovoi, Savatie, *În căutarea aproapelui pierdut*, Timișoara, Editura Marineasa, 2002.
- ✦ Beeson, Jodie G., „Psychology of Human Trafficking”, în Michael J. Palmiotto (ed.), *Combating Human Trafficking. A Multidisciplinary Approach*, London – New York, CRC Press – Taylor & Francis Group, pp. 47-60; Christopher j. Moloney, „Sociology of Human Trafficking”, în Michael J. Palmiotto (ed.), *Combating Human Trafficking. A Multidisciplinary Approach*, London – New York, CRC Press – Taylor & Francis Group, 2014.
- ✦ Belser, Patrick, *Forced Labour and Human Trafficking: Estimating the Profits*, International Labour Office, 2005.
- ✦ Berdiaev, Nicolas, *Pour un christianisme de création et de liberté*, textes rassemblés, traduits et présentés par Céline Marangé, Paris, Cerf, 2009.
- ✦ Berdiaev, Nikolai, *Spirit și libertate*, București, Editura Paideia, 2018.
- ✦ Blanda, Petru, *Traficul de ființe umane*, Târgoviște, Editura Pildner, 2003.
- ✦ Columb, Sean, *Trading Life. Organ Trafficking, Illicit Networks, and Exploitation*, Stanford University Press, 2020.
- ✦ Davidson, Julia O'Connell, *Modern Slavery. The Margins of Freedom*, Palgrave Macmillan, 2015.
- ✦ Fleșner, Margarete, *Traficul de ființe umane – formă modernă de sclavie într-o lume vulnerabilă*, București, Editura Bren, 2010.
- ✦ Hitchens, Joshua, Niamh Daly, *Forced Marriage. Law and Practice*, Bloomsbury Academic, 2021.
- ✦ Honeyball, Mary, *Raport referitor la exploatarea sexuală și prostituție – impactul acestora asupra egalității de gen*, Comisia pentru drepturile femeii și egalitatea de gen a Parlamentului European, 2013.

- Ikeora, May, *Bilateral Cooperation and Human Trafficking. Eradicating Modern Slavery between the United Kingdom and Nigeria*, Palgrave MacMillan, 2018.
- Iloaie, Ștefan, *Responsabilitatea morală personală și comunitară. O perspectivă teologică*, Cluj-Napoca, Editura Renașterea, 2009.
- Mantsaridis, Georgios, *Morala creștină*, trad. de diacon drd. Cornel Constantin Coman, București, Editura Bizantină, 2006.
- Mladin, Nicolae, Orest Bucevschi, Constantin Pavel, Ioan Zăgorean, *Teologia morală ortodoxă*, Vol. I Morala generală, Alba Iulia, Editura Reîntregirea, 2003.
- Nellas, Panayotis, *Omul-animat îndumnezeit. Perspective pentru o antropologie ortodoxă*, ediția a IV-a, studiu introductiv și traducere de diac. Ioan I. Ică jr., Sibiu, Editura Deisis, 2009.
- Penttinen, Elina, *Globalization, Prostitution and Sex-Trafficking. Corporeal Politics*, London-New York, Routledge, 2008.
- Peschke, Karl Heinz, *Etica creștină. Volumul I: Întemeierea teologiei morale*, trad. din italiană de prof. Ioan Mitrofan, Târgu-Lăpuș, Galaxia Gutenberg, 2008.
- Puskás, Valentin Zoltán, „Valorile creștine consacrate în Constituția României”, în *Buletinul Curții Constituționale*, 2/2011.
- Rotaru, Ioan-Gheorghe, *Om-Demnitare-Libertate*, Cluj-Napoca, Editura Risoprint, 2019.
- Ruiz, Margaret, „An Interdisciplinary Study of Modern-Day Slavery: Human Trafficking”, în *Syracuse University Honors Program Capstone Projects*. 198, 5/2012, pp. 17-34.
- Schmidt, Alvin J., *Cum a schimbat creștinismul lumea*, trad. și note de Cosmin Luran, Alba Iulia, Editura Reîntregirea, 2018.
- Segrave, Marie, Sanja Milivojevic, Sharon Pickering, *Sex Trafficking and Modern Slavery. The Absence of Evidence. The second volume of Sex Trafficking: International Context and response*, Oxon, Routledge Taylor & Francis Group, 2018.
- Sher, Abby, *Breaking Free. True Stories of Girls who escaped Modern Slavery*, Barron's, 2014.
- Söderström-Anttila, Viveca, Ulla-Britt Wennerholm, Anne Loft, Anja Pinborg, „Surrogacy: outcomes for surrogate mothers, children and the resulting families-a systematic review”, în *Human Reproduction Update*,

2/2016, pp. 260–276; Elly Teman, „The Social Construction of Surrogacy Research: An Anthropological Critique of the Psychosocial Scholarship on Surrogate Motherhood”, în *Social Science & Medicine*, 7/2008, pp. 1104-1112.

- ✦ Territo, Leonard, Rande Matteson, *The International Trafficking of Human Organs. A Multidisciplinary Perspective*, London-New York, CRC Press Francis & Taylor Group, 2011.
- ✦ Vidaicu, Mihaela, Igor Dolea, *Combaterea traficului de ființe umane. Drept material și drept procesual*, Chișinău, Nova Imprim, 2009.
- ✦ Vlastos, Gregory, *Credința creștină și democrația*, trad. din limba engleză și postfață de Nicolae Drăgușin, Oradea, Editura Ratio et Revelatio, 2015.
- ✦ Voinic, Maria Cristina, *Prevenirea și combaterea traficului ilicit de organe, țesuturi și celule de origine umană*, Sitech, 2009.